

MESTO LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVO V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI

Materiál číslo

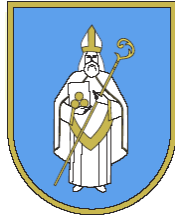
Z2021_020

SPRÁVA

pre zasadnutie mestského zastupiteľstva v Liptovskom Mikuláši

Bod rokovania:	Odborné stanovisko hlavného kontrolóra mesta Liptovský Mikuláš k „návrhu“ rozpočtu mesta na rok 2021 a roky 2022 a 2023		
Dátum rokovania MsZ:	11.03.2021	Dátum spracovania materiálu:	04.03.2021
Materiál obsahuje:	1. Návrh na uznesenie 2. Odborné stanovisko kontrolóra k „návrhu“ rozpočtu mesta		
Predkladateľ:	Martin Alušic hlavný kontrolór mesta	Podpis predkladateľa:	
Spracovateľ:	Martin Alušic hlavný kontrolór mesta	Podpis spracovateľa:	
Počet strán:	10	Počet príloh:	01

MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVO V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI

NÁVRH NA UZNESENIE

MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

zo dňa 11.03.2021 číslo /2021

K bodu: **Odborné stanovisko hlavného kontrolóra mesta Liptovský Mikuláš k „návrhu“ rozpočtu mesta na rok 2021 a roky 2022 a 2023**

M e s t s k é z a s t u p i t e ľ s t v o

I. Berie na vedomie

Odborné stanovisko hlavného kontrolóra mesta Liptovský Mikuláš k návrhu rozpočtu mesta na rok 2021 a roky 2022 a 2023.

Ján Blcháč
primátor

Dátum podpisu uznesenia:

Odborné stanovisko hlavného kontrolóra mesta k „návrhu“ rozpočtu mesta na rok 2021.

V zmysle § 18f, ods. 1, písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej iba „zákon o obecnom zriadení“) hlavný kontrolór mesta predkladá odborné stanovisko k návrhu rozpočtu obce pred jeho schválením v obecnom zastupiteľstve.

A. Úvod: nástenkový tender na pokračovanie.

Na úvod je potrebné zdôrazniť, že prípravy rozpočtu na rok 2021 boli úplne netransparentné a utajené voči obyvateľom mesta zastúpeným poslancami Mestského zastupiteľstva v Liptovskom Mikuláši, ale aj voči hlavnému kontrolórovi mesta, ktorý nebol prizvaný na prípravu rozpočtu a nedostal napriek žiadostiam žiadne doplňujúce informácie. Vzhľadom na to, že rozpočet v programovej časti obsahuje len formálne zdôvodnenie príjmov a výdavkov a vzhľadom na to, že kontrolór dostal na analýzu rozpočtu na 253 stranách niekoľko pracovných dní, otvorenosť prípravy rozpočtu voči verejnosti sa dá porovnať s nástenkovým tendrom. Ján Blcháč podobne pristupuje k dodržiavaniu zákonov – tvári sa, že zverejnenie na nástenke za zamknutými dverami je splnením zákona. Nie je. Príprava rozpočtu a jeho zverejnenie určite nevykazuje známky transparentnosti a musím konštatovať, že nebol poskytnutý dostatočný priestor a informácie na oboznámenie sa s rozpočtom. Napríklad ani odborné komisie, ako poradné orgány poslancov, nedostali možnosť sa podieľať na

Rozpočet mesta na rok 2021 je zostavený a predložený neskoro, čo je v rozpore s ustanovením § 4, ods. 1 a 2 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, ale aj s ustanovením § 9 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a ďalších všeobecne záväzných právnych noriem vrátane interných predpisov mesta.

Ján Blcháč bol donútený stiahnuť „návrh“ rozpočtu v decembri 2020, pretože nedodrжал ani podmienku zverejnenia, keď návrh, o ktorom sa malo hlasovať, bol iný ako ten, ktorý bol zverejnený. „Návrh“ obsahoval vymyslené čísla, údaje, ktoré boli tam ponechané z iných rokov, a teda text sa vôbec netýkal predmetného roku, súčty čísiel nesedeli, opatrenia programového rozpočtu chýbali alebo boli zo starých rokov. „Návrh“ trpel aj inými základnými vadami, ktoré sa čiastočne opakujú aj v tomto návrhu.

Prijatie rozpočtu neodporučila ani Komisia finančná a majetkoprávna. A proti jeho schváleniu sa postavili nielen poslanci, ale aj odborníci a odborní pracovníci mesta. Je potrebné vyjadriť vďaka tým, ktorí presvedčili primátora mesta, aby rozpočet z rokovania stiahol. Zabránili tak ešte väčšej blamáži mesta Liptovský Mikuláš.

„Návrh“ rozpočtu z decembra je vyjadrením tohto, ako pristupuje Ján Blcháč k rozpočtu. Ako k niečomu, čo nie je podstatné, čo dokáže zmeniť kedykoľvek a akokoľvek. Čo je tiež v rozpore s vyššie uvedenými právnymi normami.

Pre neschopnosť pripraviť rozpočet včas patrí Liptovskému Mikulášu osobitné miesto medzi okresnými mestami. História nezaznamenala, že by primátor predložil návrh rozpočtu (aj to zlý) po uplynutí štvrťroka. Takýto postup je neodborný, nezákonný a je prejavom neschopnosti primátora viesť mesto. Musíme vziať do úvahy aj okolnosť, že **Ján Blcháč je primátorom na štvrtinový úväzok. Do práce nechodí, v roku 2020 v nej trávil priemerne 2 hodiny denne.** Jednou z hlavných príčin stavu rozpočtového hospodárenia bude aj to, že takto závažnému dokumentu nie je venovaná dostatočná pozornosť. Primátor mesta ako garant prípravy a organizácie materiálov sa venuje iným aktivitám ako vedeniu mesta a aj na mestskom úrade sa vyskytuje už iba minimálne. **Kvalite prípravy nesvedčí ani veľmi zlá atmosféra na mestskom úrade**, ktorý vedie človek, ktorý slovami novinárov z aktuality.sk svojich **oponentov „autoritatívne zastrašuje“** a podľa novinárskeho hodnotenia **je Ján Blcháč „dôsledne pomstyctivý“**. Takéto vlastnosti nepodporujú

kreativitu a chuť do práce zo strany zamestnancov, ktorých prevažná väčšina nebola prijatá do trollej farmy na úrade, ale chce iba svoju prácu vykonávať dobre.

Všetky tieto okolnosti prispeli k predloženiu návrhu rozpočtu, ktorý je v rozpore so zákonom, je neodborný, neprofesionálny a založený na vymyslených číslach.

B. Základné údaje.

1. Výdavky rozpočtu 2021 sú vyššie ako príjmy. Schodok rozpočtu je oproti roku 2020 vyšší o 1,317 milióna Eur. Kým v roku 2020 mesto míňalo o takmer 2 milióny Eur viac ako získalo, v roku 2021 minie už oproti svojim príjmom viac o 3,305 milióna Eur. Vyrovnaným sa stáva finančnými operáciami, pri ktorých schodok rozpočtu je vyrovnaný presunom z rezervného fondu vo výške cca 1,855 milióna Eur.
2. Nehospodárne a rizikovo rozpočet vzniká už pri porovnaní základných príjmov a výdavkov. Skutočné príjmy (bežné aj kapitálové) roka 2020 sú v roku 2021 zachované, pokles je naplánovaný o 16 tisíc Eur. V čase poklesu príjmov minulého roka už tento predpoklad (uvediem aj na inom mieste) je nedôveryhodný. Ale výdavky roka 2021 stúpajú oproti roku o 3,526 milióna Eur (!). Čiže výdavky rozpočtu stúpajú o 10,11%, a to je počítané aj s dotáciami na školstvo. Tento údaj je na prvý pohľad nereálny a nemôže byť motivovaný iným, než snahou vymyslenými číslami prekryť skutočnosť. Za posledné roky ešte nikdy sa mestu nepodarilo získať toľko peňazí, koľko plánovali v rozpočte. Skutočnosť minulých rokov ukazuje, že plánovaný rozpočet je rizikový a nereálny.
3. V návrhu rozpočtu chýbajú akékoľvek informácie o stave fondov mesta k 31.12.2020, aby zastupiteľstvo a hlavný kontrolór mohli posúdiť realnosť návrhov ich použitia (prípadne skontrolovať (ne)legálnosť nakladania s nimi). Na moju žiadosť o poskytnutie tejto informácie ako tradične prednosta úradu ani neodpovedal.

C. Bežné príjmy.

1. Pri príjmoch je evidentná snaha o zavádzanie a skrývanie reality tiež. Príjmy sú naplánované oproti rozpočtu (plánu) na rok 2020 vyššie o 1,551 milióna Eur. Ale keď porovnáme skutočnosť roka 2020, príjmy plánované na rok 2021 sú oproti skutočnosti roka 2020 vyššie o 2,291 milióna Eur. Rozdiel medzi týmito porovnaniami napovedá o výške nereálnosti predpokladov.
2. Pri dani z príjmov fyzických osôb, ktorá je plánovaná vo výške 12.918.730,- Eur. Je plánovaná vo výške prognózovanej Ministerstvom financií SR podľa prognózy známej pri príprave rozpočtu. V roku 2020 sa ale táto prognóza naplnila na 97,63% a existuje dôvodný predpoklad, že realita bude oproti prognózam nižšia, keďže metodika ministerstva vychádza aj z predpokladov minulých rokov, čo vzhľadom na pandemickú situáciu nevyhnutne významne skresľuje pravdivosť prognózy pre rok 2021. Inými slovami rok 2021 bude omnoho viac zasiahnutý pandemickou situáciou a možným poklesom príjmov, než bolo možné predvídať. Ak vezmeme do úvahy chybu v prognózach minulého roka, rozpočet počíta so sumou viac ako 300 tisíc Eur, ktorú mesto z daní fyzických osôb nedostane. Podľa môjho názoru, je potrebné rátať s omnoho väčšou rezervou, pretože výpadok je nevyhnutné z opatrnosti predpokladať vyšší. V tejto časti rozpočtu hrozí vysoké riziko nesplnenia. Poznámka: v závere prípravy tohto stanoviska bola zverejnená vyššia prognóza o viac ako 6% oproti januárovému predpokladu Ministerstva financií SR. Aj tento vysoký nesúlad prognóz naznačuje veľkú neistotu pri predpokladoch na rok 2021, čo nabáda k opatrnosti pri plánovaní príjmov a výdavkov. Návrh rozpočtu je ale optimistický a žiadne riziká nezohľadňuje.

3. Z daňových príjmov pre úplnosť dodám, že rozpočet počíta s nárastom o 175 tisíc Eur, vyšším výberom poplatku za komunálny odpad o 223 tisíc Eur, vyššou daňou z nehnuteľností o 169 tisíc Eur, pokles dane z ubytovania o 40 tisíc Eur. Tieto údaje nie je možné bez objasnenia predpokladov, z ktorých príslušný gestor vychádzal, analyzovať. Napríklad v tomto prípade zabránil primátor mesta príprave stanoviska kontrolóra k rozpočtu tým, že zakázal so mnou komunikovať, prednosta mi informácie nedáva a nekomunikuje so mnou a návrh rozpočtu bol predložený iba niekoľko dní pred prerokovaním. Preto je možné len všeobecne konštatovať, že nie je jasné, prečo je daň z ubytovania plánovaná vo výške 80% z reality roka 2020, keď je zrejme, že minimálne polovicu roka nebudú môcť vlastníci hotelov a podobných zariadení ubytovávať nikoho. Prípadne prečo spracovateľ rozpočtu tvrdohlavo trvá na výbere dane zo stavieb v rovnakej výške ako plánoval v roku 2020 (dokonca o 10 tisíc vyššej), pričom skutočný výber v roku 2020 bol o 142 tisíc nižší ako plán oboch rokov. Bez pochyb (pri absencii vysvetlenia) je toto nevyhnutné vnímať ako riziko.
4. Pri nedaňových príjmoch je plánovaný nárast o 98 tisíc Eur – ide v podstate nárast na nájomnom a poplatkoch a platbách z náhodného predaja služieb (elektrika, kúrenie nebytové priestory). Plánujú sa aj príjmy z akcií, ktoré je možné, že z dôvodu pandemickej situácie nebudú – reklama z plesu primátora, výťažok z plesu primátora, reklama stoličné dni a podobne. Pri príjme za detské jasle je predpoklad, že bude nižší.
5. **Pri príjmoch z grantov a transferov je vidno správny prístup pri príprave rozpočtu – je plánovaný nižší príjem o 1,754 mil. Eur. Predpokladám, že okrem jednorazových, resp. ukončených podporených činnostiach je dôvodom aj zapojenie príjmov do rozpočtu až po ich získaní. Škoda, že podobne sa neprístupovalo k príprave rozpočtu aj v iných oblastiach.**

D. Kapitálové príjmy.

1. Návrh rozpočtu očakáva nárast kapitálových príjmov o približne 77% (!). Vzhľadom na pandemickú situáciu je to vysoko rizikový predpoklad. Bez riadneho vysvetlenia sa toto číslo javí ako doslova vymyslené pre prikrášlenie skutočnosti. Kapitálové príjmy boli v roku 2020 plánované vo výške 726 tisíc Eur, realita bola na úrovni cca 51% (376 tis. Eur). Napriek tomu sú plánované vo výške 510 tisíc Eur. Neočakávam, že predaj majetku bude naplnený - predaj nepotrebného majetku je plánovaný vo výške 250.000,- Eur, hoci v roku 2019 bol reálne vo výške 162 tisíc Eur a v roku 2020 vo výške 6 tisíc Eur. Bez bližších informácií nie je navyše možné posúdiť, či vhodný majetok, ktorý je prebytočný, mesto vlastní. Na konci prípravy tohto stanoviska sa v programe rokovania zastupiteľstva objavila informácia o predaji nehnuteľností patriacich Žilinskej univerzite. Je pravdepodobné, že príjem z tohto predaja, pokiaľ návrh smeruje k riešeniu, ktoré s vedením univerzity dohodol poslanec Vincent Kultán, predstavuje sumu 250 tisíc Eur. Ale aj v takom prípade je zahrnutie tohto príjmu do rozpočtu na rok 2021 vysoko rizikové, pretože procesy predaja trvajú tak dlho, že nie je isté, či nehnuteľnosti budú predané v roku 2021.
2. Osobitne považujem za dôležité zdôrazniť, že je nad rozumnú mieru rizikové plánovať spoluúčasť mesta na projektoch a tieto výdavky kryť z predaja majetku (zdroj 43). Ak sa predaj nepodarí – a toto riziko existuje vždy, najmä pri pohľade na realitu minulých rokov, projekty sa nebudú realizovať. Ide napr. o projekty „Zvyšovanie miery zhodnocovanie BRKO v Liptovskom Mikuláši, požiarňa zbrojnica Ondrašová, Ploštín, projekt Modernizácia učební v ZŠ, neoprávnené výdavky + spoluúčasť projekt Salute4CE (časť je krytá úverom).

3. Pri kapitálových príjmoch - granty a transfery sa plánuje nárast skoro o 100%. Je to ďalšie vymyslené číslo. Evidentná snaha klamať o pekných plánoch, ktoré sa nikdy nerealizujú (rovnako je to každý rok). Tu len ostáva oceniť istú zdržanlivosť Jana Blcháča. Mohol naplánovať aj 500% nárast. Dodám, že v roku 2019 bola realita na úrovni 576 tisíc Eur a v roku 2020 na úrovni 1,262 mil. Eur, ale len kvôli pôvodne neplánovanému príjmu 500 tisíc Eur z uznesenia Vlády SR č. 61/2020 (75.výročie ukončenia 2.sv.vojny). Inak by bol príjem približne polovičný oproti plánu. Tak ako už bolo spomenuté, na rok 2021 plánuje Ján Blcháč pre istotu 100% viac – 2,385 mil. Eur.
4. Z dôvodu uvedenom v bode 3 rozpočet má naplánované tak vysoké kapitálové výdavky. Nebudú sa realizovať v plánovanom rozsahu, podobne ako v minulých rokoch.

E. Príjmové finančné operácie.

1. Sú naplánované nereálne a vyššie oproti roku 2020 o 2,604 mil. Eur.
2. Hlavným dôvodom nereálnosti je úver na skládku vo výške 1,650 mil. Eur. Ostáva záhadou, prečo je v návrhu rozpočtu uvedený (v príjmovej aj výdavkovej časti), keď Ján Blcháč sľúbil, že návrh už predkladať nebude. Asi zabudol. Faktom však ostáva, že pokiaľ úver nie je schválený, nemôže byť uvedený v rozpočte – takto rozpočet nevyjadruje reálny odhad skutočnosti, čo je porušením ustanovenia § 19, ods. 5 zákona č. 523/2004 Z.z., § 4, ods. 1 zákona č. 583/2004 Z.z. a ďalších právnych noriem.
3. Už tu sa objavuje ďalšia nezákonnosť rozpočtu – zapojenie prebytku roka 2020 do príjmov rozpočtu, čo je v rozpore s ustanovením § 16 ods. 8 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, podľa ktorého o použití prebytku rozpočtu podľa odseku 6 rozhoduje obecné zastupiteľstvo **pri prerokovaní záverečného účtu obce**. Je zrejmé, že pred prerokovaním (a pred schválením) záverečného účtu obce nemôže zastupiteľstvo rozhodnúť o využití prebytku hospodárenia a rezervného fondu. Dôvod tohto zákonného príkazu je zrejmý aj zo situácie v Liptovskom Mikuláši, keď rozpočet na rok 2020 počítal s využitím rezervného fondu pred schválením záverečného účtu za rok 2019, ktorého schválenie doteraz pre nepodpísanie primátorom nie je platné. Opätovne, napriek upozorneniam, takto nezákonne pripravený rozpočet Ján Blcháč predkladá.
4. Musím konštatovať neoprávnené použitie finančných prostriedkov vo výške približne 51 tisíc Eur (údaj vychádza z tabuliek v editovateľnej forme, ktorí mi boli zaslané). Prevod z rezervného fondu do príjmov rozpočtu je vo výške 1.855.381,- Eur, ale vo výdavkoch je možné identifikovať výdavky zo zdroja krytia rezervný fond iba vo výške 1.804.600,- Eur (v needitovateľnej forme rozpočtu som našiel viac ako 1,83 mil.). Rozdiel vo výške cca 51.000,- Eur je použitý neznámym spôsobom, čo je porušením pravidiel zostavovania rozpočtu (neúvedený zdroj), ale tiež ustanovenia § 16 ods. 8, ale aj § 15 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z., pretože o použití prostriedkov rezervného fondu môže rozhodnúť iba zastupiteľstvo. Toto použitie je tiež porušením ustanovenia § 36 ods. 2 zákona č. 67/2020 Z.z., podľa ktorého obec môže počas obdobia pandémie až do 31. decembra 2021 **na základe rozhodnutia zastupiteľstva** použiť na úhradu bežných výdavkov prostriedky rezervného fondu (...). V tomto prípade absentuje rozhodnutie zastupiteľstva, ktoré i) musí rozhodnúť v akej výške sa prostriedky rezervného fondu použijú, ii) na ktoré výdavky sa použijú. Použitie sumy 51 tisíc Eur by bolo nezákonné. Z toho vyplýva konštatovanie, že ak primátor využije moje upozornenie, vyhne sa spáchaniu trestného činu, čím nebudú zvyšované náklady mesta na jeho právne zastupovanie.

F. Výdavky.

1. Rizikovosť a nereálnosť výdavkov do veľkej miery vyplýva z rizikovosti a nereálnosti príjmovej časti rozpočtu – týka sa grantov, použitia prebytku hospodárenia z roku 2020 pred schválením záverečného účtu mesta, zapojenie úverov ešte neschválených zastupiteľstvom a podobne. Aj preto návrh rozpočtu nevyjadruje reálne očakávanie a programové ciele mesta, čo je porušením zákona. Argumenty som uviedol v predchádzajúcich bodoch, nebudem ich opakovať. Zdôrazním len niektoré zvláštnosti uvažovania pri príprave rozpočtu.
2. Podľa tvrdenia vedenia mesta je tento rozpočet šetriaci. Aspoň takú som dostal odpoveď pri návrhu na zvýšenie rozpočtu hlavného kontrolóra na kontroly, najmä na potrebných znalcoch. Škoda, že to nikto neoznámil Jánovi Blcháčovi. Náklady jeho osobnej prezentácie sa totižto vôbec neznížili. Skôr naopak.
3. Marketingová komunikácia a PR mesta (treba čítať Jána Blcháča, lebo politika s iným názorom TV Liptov neoslovila a neosloví) stála minulý rok 150 tisíc a v roku 2021 má stáť 148 tisíc Eur. Impozantný pokles o 1,34%.
4. Na druhej strane výdavky na jarmoky a mikulášske leto majú klesnúť o 66%.
5. Návrh rozpočtu žiadnym spôsobom nevysvetľuje nárast výdavkov na 4 advokátske kancelárie, ktoré paušálne (!) platí mesto každý mesiac. Tieto výdavky majú stúpnuť oproti plánu na rok 2020 o 20% z 35 tisíc na 42 tisíc Eur. V roku 2020 zaznamenali tieto výdavky nárast z 35 tisíc Eur na 62 tisíc Eur, čo je prekročenie rozpočtu o viac ako 77%. Súdne poplatky stúpili o 692%. Podľa členky finančnej komisie a poslankyne zastupiteľstva, Marty Jančušovej, sú dôvodom trestné oznámenia hlavného kontrolóra na Jána Blcháča. Prečo mesto platí súkromnú obhajobu pani poslankyňa nevysvetlila.
6. Zaujímavou časťou rozpočtu, ktorú ale programový rozpočet uvádza len všeobecne, je podprogram 3.4. mestský informačný systém, ktorý nemusel šetriť a jeho rozpočet a zvyšuje na celkom 327 tisíc Eur. Rutinná údržba softvéru za 56 tisíc Eur, hardvérové zariadenia za 36 tisíc Eur, nešpecifikované „služby“ v oblasti informačno – komunikačných technológií za 90 tisíc a 60 tisíc Eur sú aj vzhľadom na bývalé pôsobisko viceprimátora Ľuboša Triznu vo firme dodávajúcej takéto zariadenia a služby, položky hodné vysvetlenia. Záhadou ostáva, prečo mesto vytvára novú položku vo výške 6000 Eur na konzultácie týkajúce sa kybernetickej bezpečnosti. Nie sú známe žiadne incidenty v tejto oblasti.
7. V podprograme 3.6. – správa, prevádzka a údržba mestského úradu majú klesnúť výdavky o cca 40 tisíc Eur na 347 tisíc Eur. Tento pokles nepovažujem za reálny. Ako príklad uvediem pokles výdavkov na elektrickú energiu o šestinú. Nie sú oproti roku 2020 známe opatrenia, ktoré by takéto šetrenie odôvodňovali.
8. Vzhľadom na otázky poslancov týkajúce sa personálneho auditu upozorňujem, že rozpočet na tento účel neeviduje výdavky v roku 2020, ale v roku 2021 sú plánované vo výške 4000,- Eur. Pri tejto položke upozorňujem, že v rozpočtovom provizóriu v zmysle § 11 ods. 1 zákona 583/2004 Z.z. a metodických pokynov Ministerstva financií SR nie je možné vytvárať nové položky. Preto ak už boli vykonané úkony v rámci personálneho auditu v roku 2021, ide opäť o prekročenie právomocí primátorom mesta.
9. Je pravda, že na rozdiel od propagácie a marketingu dochádza aj k šetreniu. Na rutinnú opravy budov sa plánuje 2000 eur. Minulý rok sa plánovalo 20 tisíc Eur.
10. Dobrou správou je, že na pracovné odevy sa plánuje 100 Eur. Ďalšie zimné bundy nebudú.

11. Šetrí sa aj na detských ihriskách. Stále sa plánuje vynaložiť iba 5 tisíc Eur.
12. Čo sa týka kapitálových výdavkov okrem nezákonnosti použitia finančných zdrojov z prebytku hospodárenia za rok 2020 a rozpočtovania neschválených úverov (dôvody uvedené vyššie) je táto časť skreslená z dôvodu použitia finančných prostriedkov nevyčerpaných v minulých rokoch ako napríklad Mikulášsky cyklochodník, dobudovanie zimného štadióna, 75. výročie ukončenia II.sv. vojny, preklenovací úver Atletický ovál, požiarne zbrojnice.
13. Pri rozpočte príjmov som uvádzal, že rozpočet je nereálny z dôvodu zapojenia ešte neschválených grantov. Číslo rozpočtu kapitálových výdavkov je síce vysoké, ale umelé. Nikdy sa nerealizuje ako ukazuje skúsenosť aj z minulých rokov.
14. Pokus o podvedenie zastupiteľstva je možno opäť evidovať pri externom financovaní rekonštrukcie ciest. Poslanci neschválili takýto úver. Aby Ján Blcháč nemohol klamať o ich vôli – ako to urobil v trestnom konaní počas výsluchu – je nutné na strane 208 vypustiť z návrhu rozpočtu túto položku na rok 2021 vo výške 174.850,- Eur a tabuľku č. 5 na strane 229 rozpočtu. Pri schvaľovaní takýchto položiek je potrebné využiť iný postup.
15. Predpokladám, že v súvislosti s bodom 14 sa pokúsi Ján Blcháč o „schválenie“ úverov pri uznesení o rozpočte. Upozorňujem, že také návrhy na prijatie úverov sú v rozpore so zákonom hneď v troch smeroch: i) je výlučnou kompetenciou zastupiteľstva rozhodovať o prijatí úveru v zmysle § 11, ods. 4, písm. b) zákona o obecnom zriadení, čo znamená schválenie základných náležitostí zmluvy ako je úrok, doba splatnosti a iné náležitosti ovplyvňujúce budúce plnenie mesta, čo návrhy na takto predložené uznesenie nemôžu spĺňať, ii) v zmysle § 17, ods. 14 zákona č. 583/2004 Z.z. preveruje pred prijatím úveru splnenie podmienok v zmysle § 17, ods. 6 hlavný kontrolór mesta, pričom takýto bod v programe rokovania ani nie je a nebol som o stanovisko ani požiadaný a nedostal potrebné informácie, iii) podľa § 19, ods. 5 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, podľa ktorého mesto nie je oprávnené zaväzovať sa v bežnom rozpočtovom roku na také úhrady, ktoré nemá zabezpečené v rozpočte na bežný rozpočtový rok a zaťažujú nasledujúce rozpočtové roky z dôvodu nedostatku zdrojov v bežnom rozpočtovom roku.
16. V rozpočte na kontroly hlavného kontrolóra sa nachádza presne nula Eur. Túto skutočnosť je možné hodnotiť zo strany Jána Blcháča iba ako bránenie výkonu kontroly hlavným kontrolórom.

G. Všeobecné poznámky.

1. **Zapojenie prebytku rozpočtu za rok 2019 a 2020 do návrhu rozpočtu na rok 2021 je hlavným argumentom, pre ktorý takto pripravený návrh nie je možné schváliť pre jeho rozpor so zákonom.** Uvedený postup je v rozpore s ustanovením § 16 ods. 8 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, podľa ktorého o použití prebytku rozpočtu podľa odseku 6 rozhoduje obecné zastupiteľstvo **pri prerokúvaní záverečného účtu obce**. Je zrejmé, že pred prerokovaním (a pred schválením) záverečného účtu obce nemôže zastupiteľstvo rozhodnúť o využití prebytku hospodárenia a rezervného fondu. Dôvod tohto zákonného príkazu je zřejmý aj zo situácie v Liptovskom Mikuláši, keď rozpočet na rok 2020 počítal s využitím rezervného fondu pred schválením záverečného účtu za rok 2019, ktorého schválenie doteraz pre nepodpísanie primátorom nie je platné. **Z toho vyplýva aj záver, že už rozpočet mesta na rok 2020 bol zostavený v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.** Keďže výdavky z dôvodov uvedených v tomto bode nie sú kryté príjmami, návrh rozpočtu nie je vyrovnaný, čo je v rozpore s ustanovením § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z.z.

2. Keďže nemám k dispozícii návrh uznesenia, ale vychádzajúc z návrhu rozpočtu a skúsenosti z návrhov iných rokov, je potrebné upozorniť, že výška nových navrhovaných úverov je vysoká (neboli mi oddané informácie, aby som vedel posúdiť jej presnú výšku). V „návrhu“ rozpočtu z decembra 2020 tvorila približne 15% všetkých bežných príjmov mesta, čo s ostatnými úvermi by tvorilo už 35% z bežných príjmov. Ak ale zoberieme do úvahy aj dlhy, ktoré sa vedenie mesta snaží charakterizovať ako nespádajúce do celkového dlhu, **zadlženosť mesta by sa nebezpečne priblížila k hranici nútenej správy**. Ak pripočítame neurčitú cenu verejného osvetlenia, ktoré mesto bude musieť spoločnosti FIN.M.O.S. zaplatiť, vyjadrujem obavu, že táto hranica by mohla byť aj prekročená.
3. Z viacerých tu uvedených (ale aj neuvedených) výhrad k „návrhu“ rozpočtu vyplýva rozpor návrhu rozpočtu aj s čl. 3, bod 6 internej smernice č. 9/2016/INO upravujúcej tvorbu návrhu rozpočtu mesta, podľa ktorého návrh rozpočtu obsahuje slovný opis rozpočtových položiek – zdôvodnenie rozpočtových príjmov a výdavkov. Návrh rozpočtu v programovej časti je často formálny a len prepisuje tabuľkovú časť bez ďalšieho zdôvodnenia.
4. Spôsob prípravy „návrhu“ rozpočtu, keď sa príprava tajila pred poslancami, komisiami i hlavným kontrolórom je porušením aj smernice Mestského zastupiteľstva Liptovský Mikuláš č. 15/2015/INO Pravidlá rozpočtového hospodárenia mesta Liptovský Mikuláš ďalej iba „Pravidlá rozpočtového hospodárenia“). Je potrebné zdôrazniť, že postoj Jána Blcháča a jeho okolia javí známky diskriminácie poslancov (a ich prostredníctvom ich voličov) a hlavného kontrolóra. V minulosti bolo bežným zvykom prizývať na prípravu rozpočtu poslancov a hlavného kontrolóra. Po zmene osoby kontrolóra a zmene poslancov sa tak nedeje. Tento postup je porušením ustanovení § 4, ods. 4, písm. d), e), v spojení s bodom 5.4., písm. b), bodom 5.5., písm. a), b), d) Pravidiel rozpočtového hospodárenia, podľa ktorých sa na rozpočtovom procese podieľa hlavný kontrolór mesta kontrolou plnenia príjmov a čerpania výdavkov mesta, čomu neustále vedenie mesta bráni (dokonca kontrolórovi neposkytli prístup do informačných systémov mesta a ani na žiadosť neposkytujú **žiadne** informácie). Na rozpočtovom procese sa majú podieľať aj komisie posudzovaním návrhu rozpočtu **počas jeho prípravy** (nie po jeho vytvorení) a zasahujú do procesu prípravy svojimi pripomienkami. Tento proces nebol pri príprave návrhu rozpočtu dodržaný.
5. Rozpočet obsahuje mnohé všeobecné položky, ktoré bude pri bezbrehom zneužívaní kompetencie primátora meniť rozpočet, interpretovať podľa ľubovôle, a tak doplniť akúkoľvek (aj zastupiteľstvom neschválenú) investičnú akciu alebo iný výdavok. Odporúčam zvážiť ich ponechanie v rozpočte.

H. Záver.

Spôsob a forma, ako bol návrh rozpočtu predložený, je popretím základných princípov zastupiteľskej demokracie. Volení predstavitelia samosprávy sú zástupcami obyvateľov, ktorí vo voľbách zverili svoju moc do rúk poslancov a primátora. Základnou úlohou a povinnosťou zvolených zástupcov obyvateľov je spravovať verejný majetok, zveľaďovať spoločné statky a prijímať rozhodnutia, ktorých primárnym cieľom je zvýšiť kvalitu života ľudí v obci a vytvoriť podmienky pre rozvoj obce a mesta.

Časť volených zástupcov obyvateľov si však spravovanie vecí verejných neraz zamieňa so svojvoľným či autoritárskym rozhodovaním o nakladaní s verejnými zdrojmi, pričom počas tejto činnosti vytesňujú záujmy tých, ktorých záujmy by mali zastupovať. Takéto odtrhnutie sa od reality a skutočných potrieb obyvateľov má za následok znižovanie kvality života v obci a meste a pomalý, no citelný úpadok. Rezignácia na ambíciu zvyšovať verejné blaho so sebou môže prinášať aj ďalší negatívny jav, ktorým je uprednostňovanie individuálnych záujmov a ich nadradžovanie nad záujmy celku. V odbornej terminológii sa tento negatívny jav nazýva viacerými výrazmi - klientelizmus, protekcionizmus alebo zvýhodňovanie. **Spôsob výkonu takej vlády sa volá oligarchia**. Pri zlom spravovaní vecí verejných a zároveň pri dostatku verejných zdrojov riziko vyššie uvedených činností výrazne narastá.

Jedinými účinnými nástrojmi na eliminovanie uvedených rizík je dôsledné trvanie na dodržiavaní zákonných pravidiel, kvalitatívnych štandardov a odbornosti a tiež na férovej informovanosti laickej a odbornej verejnosti.

Spôsob, akým bol návrh rozpočtu na rok 2021 predložený, absencia odborných a kvalitatívnych štandardov, nereálne predpoklady na príjmovej aj výdavkovej časti rozpočtu, v sebe nesú významné riziká pre spravodlivé a férové spravovanie verejných statkov či rozvoja mesta v nadchádzajúcich mesiacoch, s potenciálnym dopadom na ďalšie roky a v neposlednom rade sú porušením (okrem iného) ustanovenia § 19, ods. 6 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, podľa ktorého subjekt verejnej správy je povinný pri používaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia.

V Liptovskom Mikuláši, dňa 04. 03. 2021

Martin Alušic,
hlavný kontrolór mesta